

h

СНЗНКО

h

СНЗНКО

дипломатический

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ

СЛЪНЦЕТО И СЯНКАТА

БРИСТОУМЪ

Едно крехко голичко детенце играе на морския бряг върху мократа ивица на пясъка, непрестанно изглаждана от вечно подвижния мрамор на пясъка. То се стреми да хвърли към дълбокото една издутата найлонова ракета, но след всеки негов опит вълните му връщат ракетата назад. И все пак детенцето упорствува - явно е: няма лесно да се откаже!

Зад него шуми черноморският плаж, гъмжащ от човешки тела, видени ту от високо, ту от ниско, през сгънатия лакът на някой от печешите се. Гледка, избеляла от силните рефлексии на слънцето, пресечена от минаващи голи, облепени с пясък крака, изпълнена с неясна глъчка, от която се отделят откъслечни фрази на различни езици. Сякаш цялото човечество е представено в миниатюр тук на пясъка, голо и естествено пред природата, сред обраслите с камъни дъни, на фона на модерните летовищни сгради. Издебнатите от камерата човешки движения и мимики ни радват със своята непринуденост:

Семейство кокалести, изпълнени с достойнство англичани, пият и тук своя чай, донесен в термос;

Италианци с тъмни очила и шапки от вестник спорят нещо във взрив от жестикулации;

Светлокосо дете се опитва да изтрие с напънчено пръстче черното на легналия африканец /майка - руския, го дръпва и се извинява, африканецът се смее/;

Розова немкиня разхлажда мъза си с водната струйка, църкаща из пробита кесия от прозрачна пластична материя;

Младехи от някакъв студентски лагер играят ~~никакъв~~ жива групова игра;

Деца строят замък от мокър пясък, но се скарват и стъпкват постройката си;

Хора, хора, малки и възрастни! И над това човешко гъмжило, откъм модерните сгради в дъното се носи шлагерна песничка:

"Не може да има раздяла за нас -
небето си ти, а морето съм аз!"

Но цялата тази картина се разкрива съвсем набързо, в жив
темп и след минута-две камерата запълзява сред човешките тела към
морето, стига до ивицата от мокър пясък, плъзва се над водната
повърхност, край деца, които плачат, защото ги е страх от водата,
сред гумени пояси, водни колела, пръски и смях, отива към дълбо-
кото край глави на плувачи и достига до една от скалите, които
брегът е нахвърлял в морето.

На една от скалите, коленичило до ръба ѝ, младо момиче по
бански костюм се вглежда във водата, дири сякаш нещо в нея. То
е русокосо, стройно и хубаво, с някаква нежна и малко тъжна хубост.
Очите му изразяват ум и чувствителност. То се навежда още повече,
потопя лицето си във водата, но отново се вдига и отмята мократа
си коса: явно не е намерило онова, което дири.

В този миг иззад една издатина на скалата се появява младо
момиче. Маска за подводно плуване скрива лицето му, над главата
му стърчи дихателна тръбица, гумените плавници му пречат да стъ-
пва по осторъбната скала. То се преструва, че е заето със снаря-
жението си, но сянката му пада точно върху момичето.

Момичето вдига глава и по лицето му пробягва лека усмивка.

- Можете ли да ми направите една услуга? - казва то с чу-
ждестранен акцент.

Момчето ^чкак се подхлъзва от смущение и готовност да обслужи.

- Каква? - казва то.

- Падна ми часовникето...

Още момичето не е успяло да довърши фразата си, а момчето
вече се е гмурнало във водата.

Изведнах става неочаквано тихо. Изчезва врявата на къпещите се; само отдалеч се чува, ясно предавано от водната среда, ~~чез~~ звънкото витло на моторница. И в тази чудновата тишина младото момче се плъзва като някакво фантастично земноводно. Малко смешната му неловкост е изчезнала, сега всяко негово движение е изпълнено с красота и елегантност. То движи като ножици удължените си от гъбкавите плавници крака и върти във всички посоки овалната си маска. И край него се редят като в приказна феерия подводни чудеса. Скалите под водата напомнят ~~и~~ планини със свои върхове и пропасти, свои зъбери от черни миди, свои мълчаливи лесове от възнуващи се водорасли, сред чиито дебри на стада пасят сребърни рибки. Но загубеното часовниче не се вижда никъде и, изчерпало запаса си от въздух, момчето изплува вертикално към повърхността, съпътствувано от изкачващ се заедно с него сребрист облак от мехурчета. И в ушите му се блъсва отново неясният шум на плажа.

- Не там! Там! - сочи момичето.

И момчето, поело въздух, пак се гмурва в безмълвието на водата. Сега пред очите му се къдрят набраздените от подводните течения дъни на дъното. Плоско калканче разбърква пясъка и се скрива в мътилката. Вибрирайки с гръбната си перчица, преминава в овалния кръгозор на гмуркача едно морско конче, изправено като шахматна фигурка. Далечното звънтене се усилва и край момчето се плъзва нещо много странно. Защото странно впечатление прави една моторна лодка, видена за пръв път откъм водата. Най-напред преминава носът ѝ, после катраносаният кил и най-сетне кърмовата част с въртящото се - неочаквано бавно - пиринчено витло. Но момчето е вече съзряло бляскавата звезда долу, на дъното и се насочва с красиво движение на тялото към нея. Тя става все по-голяма и по-голяма. Да, това е часовничето, което по ~~при~~ странен начин вече съжителствува там долу с мидите и водораслите. Момчето го грабва

заедно с ^{те} шепя пясък, но не бърза, кой знай защо, да изплува, а приближава часовничето до ухото си и ние заедно с него чуваме едно нежно подводно: цъс-цък-цък-цък...

- - - - -

Едва сега момчето изскача на повърхността.

- Няма ли го? - пита момичето от скалата.

- Търсих навсякъде - казва неочаквано момчето, което пак е станало неловко и не успява да се изкатери на скалата, така че момичето трябва да му подаде ръка.

- Аз го усетих, като се изплъзна. Как може...

- Няма го. Съжалявам - казва категорично момчето. Сега то е свалило маската си и ние за пръв път виждаме лицето му. Хубаво, мургаво лице на нашенски младеж, чиито черти изразяват смелост и жизненост, но могат да отразят и неочаквана свенливост и нежност на душата.

- Скъп ли беше? - пита момчето, като плакне стъклото на маската си.

- Не, но ми беше подарък.

- "Загубено е портмоне с десет хиляди. Скъп семеен спомен" - шегува се момчето.

- На вас ви е весело! - отвърща момичето.

- И да го намерим, ще ръждяса. Кой се къпе с часовник!

- Той не пропускаше - казва сухо момчето. То е с гръб към нас и не вижда, че момчето открито разглежда часовничето и го върти, за да прочете надписите, гравирани на капачето му:

- Вярно. "Етанш. Васердихт. Уотърпрууф. Антишок". Само на атомна бомба не издържа!

Едва сега момичето се обръща и лицето му засиява:

- Много ви благодаря! Къде го намерихте?

- Там - казва неопределено момчето. - То вече е седнало на

скалата, откъртва вкопчилите се за нея миди, чупи черупките им и им смуче месото.

- Искате ли? - и понеже момчето се поколебава, прибавя:

- Опитайте!

И момчето трябва да вкуси от стипчивото месо на още живите миди.

- Вкусни, нали? - запитва момчето.

- Да - казва момчето със смешна гримаса на неудоволствие.

- "... каза тя"! - засмива се момчето, забелязало гримасата.

Но след миг настава неловко мълчание.

- И да проверим дали е наистина ваше! - казва момчето, за да спаси положението. Момчето в този момент навива часовничето, чиито зъбчати колелца нежно пеят. Момчето взима часовничето и проверява дали каишката му съвпада със светлата ивица върху китката на девойката. - Точно! - казва то. - Можете да го носите за радост на този, който ви го е подарил!

- Баща ми - казва момчето.

- Да приемем - казва многозначително момчето.

Момчето продължава да навива часовничето.

- Ако ви нямаше, сега щеше да цъка на дъното.

- Беше много смешно - казва момчето.

- Защо?

- Защото на морето не му трябва часовници. То е вечно.

Тези понятия за вечност и безкрайност не могат да не се появят в разговора на двама млади край морето. В градовете улици и часовници насичат пространството и времето на дребни измерими късчета, но тук, на брега, те отново възстановяват своята безконечност. И двамата млади остават за миг замислени над тях.

- Вие откъде сте? - най-сетне запитва момчето, като хвърля в морето празните мидени черупки.

- Има ли значение? - отклонява въпроса му момичето.

- Аз ви видях снощи в ресторанта. Ще дойда довечера и ще разбера откъде сте.

- Как?

- По знаменцето на масата.

- Вече го няма - засмива се момичето. - Снощи се натопа в салатата. Всички решиха, че националната ни чест е опетнена и помолиха да го отнесат.

- Все пак се познава, че не сте оттук. А откъде знаете езика?

- Нашите са били тука, когато съм била малка. После учих, за да не забравя. И сега съм групова преводачка.

- "Групова преводачка" - пародира акцента ѝ момчето. - Имате странно произношение на думите.

- А вие имате странно произношение на мислите.

Но пак настава неловка пауза. И изведнаж момчето се ослушва, скача на крака, възбудено казва:

- Не усещате ли?

- Какво? - казва момичето, като също скача на крака и се оглежда.

- Моментът! Не го ли усещате? По-бърже! Сега ще настъпи!

- Какъв момент? - недоумява момичето. - Не разбирам!

- Моментът да се запознаем - спокойно разяснява момчето, като протяга ръка.

Но ръката му остава във въздуха. Сега момичето взима почина.

- Хубав номер - казва то. - Сам ли го намислихте?

- Сам, честна дума! - отвърща момчето, като сяда от неловкост.

- И винаги ли улавя? - продължава в същия тон момичето.

- Не - казва момчето тъжно, гледайки нагоре към момичето,

чието лице е останало извън кадъра. - Изглежда само когато моментът е наистина настъпил.

- И аз тъй мисля. По-добре е все пак да си останем така.

- Как така?

- Така - казва момичето. И ние виждаме краката му да отблъсват тялото от скалата, върху която момчето остава само, опръскано от водните струи.

Но и момчето не е от тези, които лесно се предават. То затяга маската над челото си и се гмурва след момичето.

Когато двамата излизат на брега, малко встрани от другите къпеци се, отношенията им са неловки. Момичето сядва до своята чуждестранна чанта, а момчето още не смее да седне до него. То подскача на един крак, уж за да изчеди водата, влязла в ухото му, после се запътва към камъните, улавя там нещо и го донася в своята маска, пълна с вода.

- Ето ви още едно часовниче - казва то и с този предлог най-сетне сядва до нея. - Само че хиляди пъти по-сложно от вашето.

Момичето се навежда над маската.

В нея като в малък овален аквариум лази и плува малко плоско раче. Каква красота и хармоничност на движенията, каква целесъобразност във всяка форма на бронираното му телце!

- Но това часовниче върви назад! - шегува се момичето. По устните му трепти особена, тайнствена усмивка.

- Речните вървят назад - поправя го момчето. - Тези вървят настрани. - То бутва рачето с пръст. - Ето!

Рачето, движейки бързо ~~осега се~~ крака, обикаля в овала на маската. Момчето го измъква и посяга да го постави върху ръката на момичето, ~~което се дрънва~~. Момичето изписква.

- Не щипе - успокоява го момчето и поставя рачето върху пясъка.

Двамата са се навели над него. Чистите им профили се изрязват върху фона на пясъка. Момчето набожда около рачето изгорели кибритени клечки и го напразно дири нахлад между тях. Момчето отгоре на всичко го и посипва с тънка струйка пясък. Но рачето упорито се измъква из растящото пясъчно конусче.

- Дайте си шепите! - казва момчето.

Момчето подлага шепите си и пясъкът започва да струи в тях.

- Сега вие! - казва момчето и момчето започва да цеди обратна пясъка в неговите шепи. - Преди така са измервали времето.

- И не са могли да вършат нищо друго. Ръцете им са били все заети - заснива се момчето.

- Какво от това! - казва момчето, като го гледа в очите. - Аз бих могъл да го измервам безкрайно. А вие?

Момчето вдига рамене.

- Кога заминавате? - конкретизира въпроса си момчето. Защото в същност около тази тема се върти разговорът за измерването на времето в древността.

- След три милиарда и двеста милиона песъчинки - казва момчето.

- Само толкова? Не ги пускайте!

Момчето се преструва, че напразно се мъчи да опре пясъчната струйка.

- Не мога. Те текат!

- Не, наистина! - казва момчето, сега вече сериозно. - Кога заминавате?

- Защо ви интересува?

- Така.

- В сряда.

Тази новина засяга болно момчето. То преставя да си играе

с пясъка.

- Тази сряда?

- Тази. - Момичето разперва един след друг петте пръста на малката си нежна ръка. - Събота, неделя, понеделник, вторник, сряда.

- Но нали смяната ви...

- Аз тръгвам преди нея.

- Но как те без преводач...

- Защо се безпокоите толкова за тях? - насмешливо пита момчето.

- А вие защо трябва да заминете? - отговаря момчето.

- Трябва - казва момичето. Лицето му е потъмняло за миг. То рязко променя насоката на разговора: - Да играем на нещо!

- На градове - предлага момчето.

И двамата се просват на пясъка с лица към слънцето. Момчето изрежда на ум буквите на азбуката. Момичето го спира.

- "П" - казва момчето, Имената на градовете зазвучават като мечти над двете млади тела:

- Париж!

- Прага!

- Потсдам!

- Портсайд!

- Портланд!

- Пекин!

- Пирей!

- Перу!

- Не може държави! - възразява момичето.

- Може! - отвърща момчето.

- Не може! Отново!

Сега момичето затваря очи. Момчето го докосва с пръст.

- "Л" - казва момчето. И играта продължава:

- Лондон!

- Ливорно!

- Ленинград!

- Лос Анжелос!

- Люксембург!

- Лисабон!

Момчето напразно бърчи чело, роши косата си.

Момчето гледа часовника си:

- Пет, четири, три, две, едно, нула - бум!

- Няма вече. Свършиха се! - казва момчето.

- Лима! Лион! Лвов! - смее се момчето.

- Не е интересна - казва момчето. - Да играем на друга!

- На какво?

- Само да не сте католичка?

- Каква връзка има?

- Има. Да играем на "Папата е болен"!

- Как се играе?

Момчето взима своята дикателна тръбица, стисва я в ръката си като свещ и кара момчето да стори същото с една гнила пръчка.

- Ние сме двама кардинали... - започва то.

- Аз съм жена - прекъсва го момчето.

Момчето я изглежда от горе до долу.

- Вярно. Не бях забелязал - казва то и сега е ред на момчето да се почувствува неудобно. Но момчето продължава: - Но нищо. Ние сме двама кардинали и се срещаме в коридорите на Ватикана... Ватикана! Как не се досетих!

- Малко е късно - казва момчето. - И после беше на "Л".

- А, вярно! - спомня си момчето. - Значи, ние сме двама кардинали...

- Чувам го за трети път.
- Ние сме двама кардинали и...
- Четвърти! - казва момчето през смях.
- ... и се срещаме в коридорите на Ватикана.

Момчето кима насмешливо.

- Аз казвам: "Папата е болен!" и вие отговаряте: "Папата е болен!". Само че не трябва да се засмивате. Който се засмее...

- Ясно - казва момчето и, като прави загрижено лице, тръгва с пръчката в ръка към момчето. Двамата са съвсем тържествени, но младият смях напират, блести в очите им.

- Папата е болен! - казва момчето.
- Папата е тежко болен! - казва момчето.

И двамата се разминават сериозни.

- Но трябва да се гледаме в очите! - казва момчето.
- Добре.

И двамата отново тръгват един към друг.

- Папата е тежко болен! - казва момчето. - На смъртно легло е!

- Папата е... - започва момчето, но прихва в смях. - Още веднаж!

Двамата отново тръгват един към друг.

- Папата е болен! - казва момчето. Момчето закрива очи и сяда на пясъка. - Трети и последен път. Хайде! - дърпа го момчето.

Но момчето продължава да крие лицето си в шепи. Русата му коса, още мокра, покрива коленете му, крехките му рамене подскочат от смеха.

Не, това не е смях. Когато момчето повдига косата му, то вижда, че момчето не се смее, а плаче.

Това е съвсем неочаквано за него.

- Какво има? - пита развълнувано то. - Защо плачете?

Момичето не отговаря и само бърше с длани сълзите, които се стичат по страните му.

- Защо не кажете? - настоява момчето, забравило изведнаж за всичките си неги, разкрило нежната си и чувствителна душа. - Какво има? Аз мога да ви помогна!

Но момичето само клати отрицателно глава. То събира набързо чантата и дрехите си. Тръгва си, като казва:

- Довиждане! - без да се обърне.

- Довиждане! - отвърща и разстроеното момче, но след миг я застига, хваща я за лакътя, връща я назад.

- Не може така! - говори й то, изпълнено с рицарски пориви.

- Аз ще ви помогна! Само кажете!

- Не! Не! - клати глава момичето.

- Вие плачете за някого! - казва момчето. - Не плачете! Седнете! - и тя се подчинява, сяда на старото място. Остава чантата си до подводните съоръжения на момчето. - Уверявам ви, че той не заслужава! Успокойте се! Който и да е, не може да ви заслужава!

Момичето продължава да мълчи, прехалало устни.

- Искате ли да бъдем приятели? - говори момчето. - И да си казваме всичко? Вие обичате някого, който не ви обича, така ли?

Момичето се е поуспокоило. То дори се усмихва през сълзи на това предположение.

- Не.

- Е какво тогава?

- Баща ми е болен - казва най-сетне момичето. То показва малкия рак в оградата от кибритени клечки. - Има едно такова нещо в гърлото.

- А! - само успява да каже момчето и после прибавя: - Затова ли трябва да се връщате?

Момичето кима.

- Защо не дойде тук? Имаме чудесни лекари! - предлага момчето.

- И у нас не са лоши - отвърща момичето и се мъчи да отърси от себе си тъжните мисли. - Извинявайте! Ето, мина ми. Тази игра с папата ме подсети. Аз му викам "папа", разбирате ли?

- Не знаех - казва само момчето.

- Разбира се - казва момичето. - Кажете сега нещо весело, нещо за себе си!

Момчето се ^рпокашлява важно и започва:

- Син съм на богати, но честни родители...

Момичето се засмива:

- У нас казват: "Бедни, но честни"!

- Това е разликата между вас и нас - казва момчето. - Ако искате да знаете...

- Не искам да зная - прекъсва го момичето. - Сега и вие ще започнете да се хвалите: вашите лекари, вашите строежи!...

Момчето се обръща към модерните сгради в дъното.

- А да не са грозни! - казва то с гордост. - Знаете ли какво беше тука преди?

- Не зная и не казвам, че са грозни. Само ви се чудя на ентусиазма. И ^увие навярно като всички тук сте пълни с планове!

- Разбира се!

- Какви?

- Не знам, ^{Моментално ги задрях!} ~~точно~~ - признава си чистосърдечно момчето.

И двамата се засмиват.

- Продължавайте тогава биографията!

- От баща си съм наследил своя гений, а от майка си голямата си скромност - продължава в същия тон момчето.

- Голяма скромност! - засмива се момичето. Тъжните мисли съвсем са го оставили. - После?

- Нали искахте да останем така?

- Рачето! - възкликва неочаквано момичето, забелязало случайно, че кръгът от кибритени клечки е празен.

Лазейки ^{по} на колене, двамата откриват малкия рак, който се е запътил към морето, като оставя следи по мокрия пясък.

- Но обаче - казва момчето - гореупоменатият рак бе открит, публично заклеен и обърнат по гръб!

Рачето отчаяно движи крачетата си.

- Да го пуснем! - смилява се момичето.

- Знай, рицарю - казва момчето, - не не аз, а прекрасната и милостърдна дама, чието име не зная, ти дарява свободата. Върви и разказвай за нейната красота и добрина!

Рачето се движи към водата. Двамата го следват, като продължават да лазят по колене.

- Сбогом, раче! - казва момичето.

Една малка вълна лизва рачето и го отнася към дълбокото заедно с цял рой пъстри камъчета и разтрошени мидени черупки.

Двамата остават седнали на мокрия пясък. Морето е станало по-бурно. Вълните се надигат една зад друга и от време на време достигат до двамата, заливат глезените им, извличат пясъка изпод тях.

- За какво мислите? - запитва ненадейно момчето.

- За нищо - вдига рамене момичето.

- Човек винаги мисли за нещо.

Тъга, може би несъответстваща на възрастта на момичето, засенчва тънките му черти.

- Мислех за вълните - казва то. - Всяка си въобразява, че кой знай какво ще направи, надига се, пени се, реве и накрая стига там, където са стигнали и другите преди нея.

- И какво от това? - пита момчето, готово да спори.

- Нищо. Ето я. - става дума за вълната, която тъкмо в този момент се просва безсилна в краката на двамата. - Какво остава от всичко? Малко пяна. И не може дори да съобщи на другите след нея, поне те да не се силят напразно. Все едно, не биха я чули, не биха я повярвали. Как бучат там и как са тихи тук! Слушайте! - тя имитира рева на вълните в далечината и тихото им шумолене по пясъка: - Ууууууу! Шшшш!

- И какво от това? - пак пита момчето.

- Като хората. Вашите строежи, вашите...

- Не е вярно! Брегът постоянно се изменя! - казва момчето. Дошел е сега неговият ред: - Преди, когато бях команч, баща ми беше "презреният белолик" и аз го следях иззад една голяма скала. Тя беше точно тук. - То сочи равния пясък. - Сега я няма. Този пясък е поражението на скалите. И с хората е същото!

- Уууууууу! - подиграва му се момичето.

- Шшшшшшш! - отвърща му момчето. - Погледайте ги колко са хубави!

- Много! - казва момичето, като поглежда един излегнал се наблизо не твърде привлекателен екземпляр от човешкия род.

- Нищо не значи! - казва момчето.

- - - - -

И отново - сега видени с очите на двамата - се редят издебнатите от скритата камера прекрасни, неповторими в своята естественоост сценки от плажа:

Англичаните, които продължават да пият чай;

Италианците, които още спорят, свалят и отново слагат тъмните си очила, прекъсват се взаимно, като се ловят за ръцете, обръщат погледи към небето и няма молба за съчувствие;

Немецът, който наглася самоснимачката на своя апарат и бърза да се присъедини към груповата усмивка на снимащите се;

Негърът, който чете книга и скача, ухапан от голяма муха;

Двама мексиканци от оркестъра на бара, които дрънкат на своите китари;

И всички тези сценки се придружават от извънкадровия коментар на момчето, което явно има дарба да пародира чуждите езици:

- Хау ар в, мистър Джонсън, тенк в, дъ плетър из майн, гуд спикин индийд збаут... Ма нон е веро, ма се нон е веро е данте алигиеро, ма санта мадонна, ма аллегро спиритозо е кон молто брио е да капо а фине... Йетцт комит дер вундергроссе унафхербарлесни-^схе ситцунгсфрайе момент ауф, фертих, данкешън, абър яяя!... Умба нгонго имба це-це мболо мбеле це-це... а, карамба, карамбита миа арриба мучачос де ми корасон...

Чува се смехът на момчето. Но в този миг пред очите на двамата се развива нещо тревожно.

- ... Извините, пожалуста, Альонку^{и)} маево не видели? - продължава пародията си момчето, но се спира: - О, това е сериозно!... Познатата ни рускиня се е огледала и не е видяла детето си. Тя става. Не, няма го! Тя тръгва, тя върви със все по-изплашен поглед, прехапала устни, препъвайки се в печещите се, които учудено я проследяват с очи. За миг тя взима едно чуждо дете за своето, но радостта ѝ угасва тъй бързо, както се е появила. Тя стига до нейде и се връща. Тя почва да вика, но гласът ѝ се загубва сред глъчката на къпещите се и шума на морето. И едва когато се завръща в пълна паника при своя чадър, детенцето ѝ се размърдва изпод купчинката пясък, с която другарчето му го е покрило, и се смее насреща ѝ^и не разбира защо майка му без много обяснения го измъква и наплясква по голото задниче.

- Канец кинофилма! - коментира гласът на момчето.

И над всички тези сценки, внушаващи симпатия към човека, над целия плаж, гъмжащ от отличаващи се външно, но еднакви по своя

та същина хора, се носи познатият ни шлагер. Това е проста песничка, но нейната мелодия след всичко видяно, звучи някакси по-дълбоко и по-затрогващо от преди.

- "Не може да има раздяла за нас..." - тананика момичето.

- Отде я знаете? - зап^иотва момчето.

- Голяма работа, целият плаж я пее! - отвърща момичето и продължава:

- "Небето си ти, а морето съм аз!..."

И баналните, но нежни слова на песента сякаш започват да се отнасят за тези двама, които се поглеждат в очите една десета от секундата по-дълго, отколкото трае нормално един поглед.

- А вие какво мислите? - неочаквано и дръзко запитва момичето, като скача на крака.

- Нищо особено - смутено отвърща момчето. То продължава да седи и да рови с палеца на крака си пясъка.

- Аааа! - заплашва го момичето.

- Мислех дали сте обичали някого - признава си момчето, като гледа встрани. И чува гласа на момичето:

- Един... два... три... четири... пет пъти!

Момчето се обръща с горчива изненада, но разбира, че момичето брой подскачанията на плоското камъче, което е хвърлило зад гърба му в морето. И сякаш в отговор на радостта му, отнейде се появяват два бързи бели моторни глисера, които извиват недалеч от брега и се устремяват към хоризонта, като оставят след себе си две паралелни бели следи. Момчето и момичето престават да хвърлят плочки и ги проследяват с поглед.

- Знаете ли какво са две успоредни черти? - казва момичето. Момчето вдига рамене.

- Две черти, които се обичат и затова не могат да се разделят. Но нещо все пак ги разделя и затова не могат да се съберат.

- Двойка по геометрия - казва момчето. - Две успоредни се събират в безкрайност. Ако се обичат безкрайно, ще се съберат накрая.

- На края на безкрайното! - засмива се тъжно момичето. - Мерси!

И двамата остават, седнали на мократа ивица, да говорят дребни, безсмислени неща, зад които все пак се чувства зародилата се нежност.

- Кажете нещо!

- Какво?

- Нещо. Толкова ли нямате?

- Имам много, но не знам откъде да почна.

- От началото.

- Не е удобно от началото.

- Кой е по-изгорял?

- Аз, разбира се!

- Защо да се разбира! Я вижте мене!

- Ехехе!

- Какво ехехе! На сгъвката всеки знае! Я тука.

- Като се печете по двацет и четири часа на деңонощието.

- Какво да правим, като у нас няма нито море, нито такова слънце.

- Къде у вас?

- Ехехе!

- Какво ехехе!

- Много искате да знаете... Какво е това?

Момчето е изровило с крака си от морския пясък голяма колкото шмрук раковина.

- Рапана. Дошла е чак от Япония - казва то, като изплаква

раковината.

- Може да е заразена!
- От какво?
- Като рибите им.

- Сега ще я почистим! - казва момчето и на шега духва върху раковината и я тръква с длан. - Готово! Няма вече опасност!

Момичето взима раковината.

- Пее ли? - пита то, като прилепва раковината до ухото си.
- Те пеят само когато са празни.
- Каква съм глупава!

- Но тази пее и така. Спомня си за морето, за живота. Тогава животът бил още съвсем млад и морето го ^{люлее}люлее, в ^{люлка}люлката си...

Момичето е запушило другото си ухо и думите на момчето звучат за нея ^{го}неясни, идещи нейде отдалеч. И нежните спирални извивки на раковината се преливат сякаш с нежните извивки на девичето ухо. И една красота се слива с друга и сливат се, взаимно се проникват профилите на момичето и момчето, очите им...

- Люлее в какво?

- В люлката си - долита още по-отдалече гласът на момчето. И този глас се слива с далечните тайнствени звуци, идещи от раковината: Уууууу!

- И после какво? - пита момичето със странна усмивка и чува и своя глас да иде нейде отдалеч, като странно ехо: - И после какво? Какво?

- И после се родили клетките и човешкият мозък и чрез него материята се обърнала към себе си и човекът почнал да създава неща по свой образ и подобие...

Чезне гласът в бученето на раковината, преливат се лицата на двамата в странните образи на зараждащия се живот.

Хиляди кристали заблестяват с фасетките си, танцувайки в

такт с музиката на раковината. Техните ръбове губят остротата си и един от тях пуска напред някакъв израстък, след него втори, трети... Вътре в кристалите също се раздвижва нещо, което мени формата си и ту се разделя, ту съединява. И изведнџ^{първите} живи клетки започват своето деление. А след миг това вече не са клетки, а пъргави, незастояващи се нито за секунда едноклетъчни същества, които трептят със странни четчици, блъскат се помежду си, като малки лодки, гъмжат с милиони в капката вода. Водата, майка на всичко живо, е пълна вече с разнообразието на движещата се материя. Музиката, взела в началото си от спиралното ухо на раковината, се издига все по-нависоко и формите на живота също се издигат към най-високото си стъпало. Ето че къдравата окръжност на морската активния се превръща в нахъдрената яка на някакъв рембрандовски учен, който наблюдава през примитивния си "чудодеен уред за изследване на незримото, или микроскопиум" движенията на малък паук. И образът на този паук се прелива в образа на сложния зъболекарски стол с разчленените му бели пипала, а след това в образа на сложния "хващач робот" за манипулиране с радиоактивни вещества. И от трептенето на появилите се отново клетки на живата тъкан преминаваме към трепкащите с хиляди жички и лампички инсталации на кибернетичните машини. И чудесни тела на плувци се мятат елегантно във въздуха, и усмивки се приближават към нас и един след друг, един след друг се издигат безбройните рафтове на някакво модерно книгохранилище, поместило в себе си цялото човешко знание, и облечените в гумена ръкавица пръсти на хирурга масажират човешкото сърце и боленят отваря очи, докато "изкуственото сърце" пулсира под своята стъклена камбана. И през прозрачни шлемове, подобни на тази камбана, погледите на двама космонавти се устремяват към безкрая. Това са нашите двама млади, които летят сред космичен прах и звездна музика, достигаща трудни за проследяване висини на нежност

и гордост. Ето ги двамата, те вече вървят в шлемове и скафандри сред пейзажа на някаква далечна планета. Движенията им са забавени, плавни. Момчето размахва ръце, сякаш плува, а момичето притиска с длан слушалката на скафандъра към ухото си.

И ето ги отново двамата, но вече при нормални условия, без забавяне на движенията. Скафандрите ги няма, момчето не прави с ръце движения за плуване, а само жестикулира, увлечено в своите фантазии, момичето притиска към ухото си не слушалка, а раковина и двамата вървят, вървят към близките крайбрежни скали. И възторженият глас на момчето отново долита отдалеч през стихващото бучене на раковината:

- А като стигнат!... Но трябва непременно да бъдат двама и да се обичат!

- Какво? - пита също тъй с идец от сънищата глас момичето.

- Да се обичат!

"Човек! - Тъй единично напразно го наричат!

Човек са два човека, които се обичат!"

- Кой е казал това? - пита момичето.

- Един поет - отвърща уклончиво момчето.

- Кой поет? - настоява момичето и се усмихва, когато момчето, досега така находчиво и дръзко, изведнаж се засрамя и не отговаря.

- Хубаво е! - поривисто казва момичето и погалва ръката на момчето. А момчето, сякаш това е чакало, погалва нейната. Нещо ново е настанало между двамата, чувствата им са се извисили нагоре, сякаш този полет на фантазията в областта на природата и човека е заместил за двамата любовното признание. Сега вече те няма защо да играят роли, да се преструват. И радост им доставя да се връщат към първите мигове, в които се е зародило взаимното им чувство.

- А кой минаваше важно-важно с рибите и харпуна? - започва момчето. - И събираше целия плаж!

- Децата сами се събираха! - брани се момчето.

- Вие сами сте деца! - отвърща момчето и весело подражава на дързанието, което е имало момчето по-рано, когато е искало да привлече вниманието ѝ. - "Вижте ме, аз съм Големият Ловец на Големите Рибни! Аз мога да изхраня семейство! Вижте ми гръдния кош и как аз си клатя ръцете, защото раменете ми са много широки, какво да правя!"... Да знаехте колко сте глупави само!

- А вие сте много умни! - отвърща ѝ с подобна пародия момчето. - "Вижте ме как аз не обичам забавите на обикновените момчета..."

- Но аз наистина не ги обичам!

- "... и колко ми е по-приятно да си седя настрани и да съзерцавам хоризонта. Ах, колко е хоризонтален!"...

- Но аз не нарочно!

- То се знае! ~~Мнозините, много не интересуваха~~ ^{те!}

- А кой плуваше наоколо като акула?

- Никой. Не си спомням такова нещо.

Дотук разговарят е ^{бил} бърз и жив, раздвижен от мимики и жестове. Но сега изведнаж тръгва по друга, по-мека линия.

- А какво си спомняте? - пита момчето.

- Всичко - казва нежно момчето. - Пред киното!

- И аз.

- Магазинчето за ^{сувенири} ~~спомени~~!

Момчето кима.

- А по-рано? - пита то.

- Автобуса! - доседа се момчето. - Мислех, че не сте ме видели!

И всеки от тези малки спомени крие много нещо за тях. Те са

готови да благословят и киното, и магазинчето, и автобуса!

- Четири дена! ^{загубени} - казва момчето. - Да беше друг на мое място!

А имаме само още пет!

- Ако беше друг, не би имало нищо.

- Сигурна ли сте? - казва момчето и веднага разбира, че е обидило момичето. - Извинявайте! Искан да кажа, че аз съвсем не съм Ролемиът Ловец.

- И аз не съм Голямата Рибка - казва момичето. - Но по-добре да не бяхме се срещали!

И в тези нейни думи се крие първият зачатък на тъгата, която по-нататък ще се задълбочава все повече.

Но момчето се мъчи да обърне всичко на шега.

- Да върнем лентата назад! - предлага то.

- Не може.

- Може, може!

И двамата, вървейки заднешком, се отдалечават с плавни крачки един от друг.

- Не е смешно - признава момчето. Сега пък то се е натъжило.

- Защо?

- Защото след пет дена "Чао, чао, бамбина!" Но вие догодина пак ще дойдете, нали?

- Може би - казва момчето. - Но ми минават разни мисли.

- Какви разни?

- Всякакви. Каквито друг път не са ми минавали.

- А сега ви минават?

Момичето кима утвърдително.

- Откога "сега"?

- Отсега "сега"!

Но в този миг става нещо неочаквано!

Това е в същност една съвсем мигновена и дребна случка, от тези, на които човек обикновено не обръща внимание, но сега, в контраста с високия патос на младежката мечта, тя изведнат добива значителност и символична острота: внезапният порив на вятъра из-
вестника
тръгва ^{от} ръцете на някакъв костелив чуждестранен летовник и по-
нася ^{овете} листата му по плажа. Шумът на вятъра и на вестника е придру-
жен от бързата намеса на нова музикална тема - остра, ~~експресионална~~,
трагична - в рязък контраст с темата, която досега е съпътствува-
ла разказа. Ние виждаме как в дъното на снимката чужденецът прави
луди, кошмарни движения, мъчейки се да догони страниците на вест-
ника, които идат, идат към нас, ставайки все по-големи и зловещи,
като крила на големи грозни птици! Една от тези страници се лепва
върху красивото тяло на момчето и за малко остава така, плътно об-
лепила го като някакъв плакат. И с бързо приближаване на камера-
та и звуков акцент погледът на зрителя, неговите мисли и чувства
биват приковани върху голямата снимка на страхотна ракетна площад-
ка с радарни инсталации, върху тлъстия текст на чужд език за гот-
вената атомна война, отпечатани върху вестника! Само за миг, но
миг, който трае сякаш дълго, цяла минута!

Този миг-минута вече е минал, грозната музика е затихнала
и ние виждаме момчето да се освобождава от страшния лепнец вест-
ник. Виждаме - но вече отдалеч - как чужденецът дотичва към него,
как то учтиво му подава вестника, как той благодари усмихнат. И
сценката отново се връща към незначителността на бита. Но едно
първо шракване в безметехната радост на двамата се е извършило,
една дисхармонична нотка е звъннала неочаквано сред нежния разказ
и е оставила в душите ни неприятно, гнетящо предчувствие.

Изглежда в същност, че ние сме видели сцената с очите на
момчето, защото тези очи изглеждат много тъжни сега.

- Защо се натъжихте? - пита момчето и маха с разперена длан пред очите ѝ.

- Пет дена, знай - казва момичето, помислило е, че му напомнят за краткия срок, който двамата имат пред себе си.

- Не. Искам да махна сянката от лицето ви, - казва момчето.

И този жест, прогонващ сянката на тревогата, ще се повтори няколко пъти в хода на историята, все по-нежен и по-нежен, все по-дълбоко вълнуващ като ~~основен~~ лейтмотив на разказа. Той ще гони сянката от нейното лице, тя ще гони сянката от неговото. Но тъгата и тревогата ще се засилват с нарастването на обичта между двамата и сянката все по-трудно ще се изтрива от техните млади чудесни лица.

- Тя е от птиците - казва момчето.

Момчето поглежда нагоре.

- Не там - казва момичето. - Във вестника.

Момчето се почуква по главата:

- Ай донт ъндърстенд.

- Някакви птици хвърлили сенки върху американските радары.

- И те се паникосали. Четох. Йес! - казва момчето с малко пресилен шеговитост.

- И самолетите им с бомби чакали цял час заповед във въздуха, - казва момичето. - Не разбирате ли?

Момчето отново прокаква ръка по челото на момичето:

- Разбирам само, че тук има едно екранче, което се засенчва от щяло и нещяло!... Елате, ще ви покажа своето царство!

И то я повежда между високите джун, ту набраздени като животинско небце, ту напомнящи с неравните си снопчета от тръстика и суха трева някакви келяви камилски гърбици.

Двамата вървят един зад друг. По едно време момчето се обръ-

ща и стисва с пръсти носа си.

Момичето прави гримаса и също запушва носа си. То се оглежда и вижда сред тръстиките един бял скелет, още недоочистен от мравките

- Каква риба! - казва момичето с носов глас.

- Делфин - поправя я момчето със също такъв глас. - Бурята го е изхвърлила.

И през белите като тебешир прешлени на делфина ние виждаме как двамата изтичват, запушили носове, нататък между дърветата. Пейзажът съвсем се е променил: модерният плаж е изчезнал и ние сме сред природа с особена сурова, дива красота. Долу, в краката на двамата извира своята дълга малко заливче, образувано от някакво хаотично ^{спрун} срутване на скали, а тук, горе, край тях се разкрива неочаквано малко изоставено рибарско гробище. Изтрети от времето неправилни камъни, черни разкривени дъски, повече наподобяващи мишени с човешки силуети, отколкото кръстове. Хората тук са били погребвани не в земята, а направо в пясъка. Морският вятър шуми в сухите тръстики и донася на вълни глъчката на далечния плаж.

Момичето се спира.

- Колко е шумно там и колко тихо тук. Но шумът не може да надвие тишината. Не чувствувате ли, тя е по-силна.

- Не, не чувствувам. Хайде надолу!

- Кой е погребан тук?

- Рибари - казва момчето. - Тук беше рибарско селце, преди да построят летовището. Преместиха се натам.

- А мъртвите са останали. Те са по-верни.

- И по-малко философствуват! - вметва иронично нетърпеливото момче.

Но момичето сякаш не го чува.

- Лечат един до друг - продължава своята мисъл то. - И никак не се карат за места, за... Да видите моите туристи само какви

са!... А тези тук, можеш да направиш така, и няма да протестират!

То прави жест, сякаш разменя местата на един покрит от мъх надгробен камък и една нова дървена пирамидка. Пирамидката е увенчана с петолъчка, а на стария камък е издялана чудесна птица, стилизирана по народному. И тихо, сякаш на себе си, момчето рецитира. И докато текат стиховете, ние виждаме ту единия, ту другия паметник, сякаш стихотворението на Дикинсън е диалог на двамата мъртавци, спящи под тях:

"- За що умря ти? - той запитва.

- За красотата - казах аз.

- А аз за правдата - той каза -
сестра и брат сме ний тогаз!

И ний говорихме си дълго
като приятели добри,
дорде мъхът устата стигна
и имената ни изтри."

И ето че двата надгробни знака се приближават един към друг, застъпват се и птицата бавно влиза в звездата. Звезда и птица се сливат сякаш в едно.

- Значи вие вярвате в нашата правда? - възкликва зарадвано момчето.

Момчето няма време да отговори, защото момчето го дръпва за ръката и повлича надолу през джуните към жълтата дъга на скътанния сред скалите плаж, като издава пронизителни индиански викове. Двата правят фантастични серпантини и фигурите им - все по-малки и по-малки, ту се губят, ту отново се появяват там, където не ги очакваш, иззад джуните, камъните, скалите.

А гласовете - вътрешните ~~гласове~~ - не двамата звучат съвсем близо до ушите ни, игриви или тъжни, звънливи или шепнещи. И последният въпрос на момчето, повторен вече на "ти", подчертава ус-

ловността на този диалог:

- Значи ти вярваш в нашата правда?
- Вих вярвала, но...
- Но какво?
- Толкоз неща ни делят! Разстоянията, границите, войната...
- Тя е минала!
- Тя иде!
- Няма да дойде!
- Ще дойде, и то каква!
- Няма ти казвам! Няма да я пуснем! Животът е по-силен!
- Ууууууу!
- Шшшшшш!
- Ето виждаш ли колко сме различни! Ти вярваш в живота, а

аз все мисля за смъртта. Особено сега.

- Защото се знаем?
- Защото се знаем.
- Но нима се знаем?
- Знаем се. Аз те знам сякаш отдавна.
- И аз също. Но не е честно, че си живяла толкоз време без мене!
- И ти без мене!
- Някой ототрани не би повярвал, че сме станали тъй близки.
- Какво разбират тези ототрани!
- Все пак всичко това е тъжно.
- Кое? Аз ще те освободя от тези мисли!
- Ако не се заразиш сам.
- От какво? От рибите?
- Не, от мислите.
- Аз ще ги прогоня от тебе!
- Като викаш по индиански и ме дърпам за китката. Това е

най-лошият начин - боли и не действа. Какъв си груб!

- Аз груб? Аз съм нежен, ужасно нежен, никога не съм бил толкова нежен!

- И аз също. Но от това ставам още по-тъжна!

- Аз ще те накарам да бъдеш весела!

- Щял да ме накара! Какъв е този тон преди всичко? И защо ти ми говориш на "ти"?

- А ти защо ми говориш на "ти"?

- Ти пръв каза: "ти"!

- Не, ти първа каза: "ти"!

- Не, ти!

- И така да е, то е, защото ние не си говорим, а само мислим.

- Вярно, бях забравила. Все пак ти нямаш право да мислиш на "ти" за едно непознато момиче!

- А мога ли да мисля на "ви" за много непознати момичета?

- Можеш.

- А на "ти"?

- На "ти" не може, господине!

- Аз не съм "господине"?

- А какво си? "Другарь"?

- Аз съм допотопно земноводно, което живее из тези пещери. Аз съм бронтозаврус динозаврус! Виж ме как плувам!

- И все пак няма да ме мислиш на "ти", разбра ли!

- Ти! Ти! Ти!

Двамата вече плуват в морето и ние рязко от неизказаните мисли минаваме към думите, които двамата си разменят плувайки. Някак смешно звучава сега официалното "ви".

- Да идем до сала, искате ли?

- Нямам нищо против.

Но когато двамата доплуват до големия сал, който се клатушка сред вълните, момичето предлага:

- Още навътре!

- Не може - казва момчето.

- Страх ви е!

- Забранено е! - казва момчето. - Там има един потопен миноносец.

Салът изпълнява неспирния си танц над вълните и люлее телата на двамата, които са се заловили за ръждивите му дръжки. Момчето го натисва, за да може момичето да се изкатери и излегне върху тесните дъски, от които той е направен.

- Кога е потопен? - пита момичето с лице към слънцето, което блести от зенита и кара морето да хвърля отблясъци с милионите си огледалца.

- През войната - казва момчето.

- Вие помните ли нещо от войната?

- Нищо.

- И аз нищо - казва момчето. И след малка пауза: - Дали е имало хора, които не са преживели нито една война?

Момчето не успява да отговори, защото откъм морето долита звук на сирена. Друга сирена му отговаря. Две еднакви крайбрежни корабчета, пълни с екскурзанти, се разминават.

- Защо вашите корабчета имат такива имена? - пита момичето.

- Какви?

- Такива, на жени, на мъже.

- Това са имена на герои - казва момчето.

Двете корабчета са се разминали и отново се приветствуват със сирените си. Салът се разклаща силно от вълнението.

- Поздравяват се - прибавя момчето. - Както когато са били

живи. Може би са се познавали.

- Другите се веселят, а тях ги няма.

- Те са умрели за другите.

- Не е трябвало да умират. Хората не трябва да умират, преди да извършат нещо голямо.

- За тях смъртта е била това голямо... И после кой говореше, че хората само се силели като вълните?

- Вие ми повлияхте, гордейте се! - признава си момчето.

Пауза. - Защо мълчите?

- Глътнах от гордост вода - изпръхтява момчето.

Последните думи и последвалия ги смях ние чуваме някак неясно, защото гледаме към говорещите отдолу, откъм водата. През отстоянията между летвите на сала прониква светлина и на фона от паралелни ивици се очертава силуетът на момчето, излегнало се върху сала. До него е този на момчето, което се е проснало във водата и се държи с две ръце за дръжките на сала.

- И все пак - подхваща след кратко мълчание момчето - човек трябва да умира от естествена смърт.

- Тя е била естествена за тях - казва момчето. И след тази фраза, която зазвучава странно поради трептението на водата, ние отново гледаме двамата от нормална гледна точка.

- Не, не е естествена. Естествена е като при вълните - да стигнеш до старост и тихо да се отдръпнеш. Вашият баща стар ли е?

- Той е малко по-млад от мене. Вика ми "бате".

- Какво работи? - пита момчето.

- Нали нямаше да си казваме?

- Само това!

- Архитект е.

- Какво строи?

- Всичко. Вашият ресторант е от него. И някои хотели. Ста-

рият е един път! Ужасно весел и може да прави безброй неща. Целият бряг го знае. Рибарите казват, че като се карал или се смеел, пъдел рибата им.

- Блазя ви! - казва с нотка на завист момичето. - Моят е съвсем друг!

- От болестта - казва момчето със съчувствие.

- Не. Беше такъв и преди.

- Какво работи... работеше той?

- Физика. Той мисли, че светът е осъден.

- Как осъден? Какво казва?

- Пише дневник и аз го прочетох. Там има страшни работи!... Сега също пише. Казва, че ракът бил една атомна експлозия, пръсната в хиляди организми... Кое ли е по-страшно: войната или болестта?

- Войната - казва с положителност момчето. - Защото е неестествена.

- Защо неестествена? - казва момичето. И точно в този момент една чайка, която досега е планирала над сала, изведнаж сгъва криле, забива се като стрела във водата и след миг, със силен размах, набира височина: блестяща риба се мита в клъна ѝ. - Закон на природата - казва момичето, като посочва с кимване към нея.

- Не и на човека! - упорствува момчето.

- Той е част от нея.

- Но и нещо повече!

Двамата спорят, а камерата се вдига над тях все повече и повече, докато салът с двете тела се превърне в малко квадратче сред безбрежното пространство на морето. Само думите, които момчето и момичето изговарят, звучат съвсем близо до ушите ни.

- Къде е това "повече"? - упорствува момичето. - Виждали ли сте животни да убиват подобните си? Къде е това "повече"?

- Ще видите, когато почнат да лекуват рака!...

- За баща ми ще бъде късно - казва момичето.

- ... и когато спрат войните!

- Ще бъде късно за нас.

И тези последни думи, които са произнесени от момичето там долу, върху едва видимия сал, а все пак идат ясно до нас, добиват по-общо, широко звучене, сякаш небето и морето са започнали да вибрират с тях: Ще бъде късно за нас!

И ето момчето и момичето вече се връщат с плуване към брега. Макар вълнението да се е увеличило, и на двамата доставя радост да плуват и те разменят весели усмивки в миговете, когато обръщат глава един към друг, за да поемат въздух.

Но изведнаж момичето извиква уплашено:

- Крака ми!

С бързи движения момчето се приближава към него.

- Какво има? - вика то.

- Схвана се! - пищи момичето. - Не мога да го движа!

Момчето е съвсем уплашено, но се мъчи да го успокои.

- Няма нищо страшно! - вика то задъхано. - Аз ще ви блъскам! Само се изтегнете!

- Не мога! Ще се удавим! - вика момичето.

Двамата почти се борят сред пенестата вода. Една голяма вълна скрива задълго главата на давещата се. И когато момчето я измъква за ръката, тя е почти изгубила съзнание.

Но момчето не се предава. То започва да блъска момичето откъм гърба, след това премества ръката му през рамото си и продължава да плува, докато най-сетне вълните изтласкват двамата на плитчината. Момчето вдига момичето и го понася към сухото, поставя го на пясъка, трескаво движи ръцете му, удря му няколко плесни-

ци. Но момчето остава безжизнено. Тогава момчето се обръща с гръб към него, оглеждайки се напразно за помощ. То дори понечва да се затича нанякъде...

- Никога не съм получавала толкова плесници наведнаж! - казва зад него насмешлив глас.

Момчето се обръща. Момичето седи най-спокойно на пясъка и си извива косата, за да я изцеди.

- Заслужавате и повече! - казва ядосано момчето и си тръгва по дължината на плажа, като оставя дълбоки следи в мокрия пясък, в посока, противоположна на тази, от която двамата са дошли.

Момичето иска да извика след отдалечаващото се момче, но гордостта не му позволява да стори това. Само с крайчеца на окото си то следи отдалечаващото се момче. Дали ще се спре? Дали ще се върне? Не, не се спира. Не се връща. Ето го, че изчезва зад малкия нос.

Сега момичето е само. Това е ново нещо в нашия разказ: откак той е започнал, двамата са били винаги заедно пред очите ни. Момичето хвърля плочка във водата, рови с крак в пясъка - явно не знае какво да предприеме. Но обичта е по-силна от честолюбието и то изведнъж се затичва по мокрия пясък успоредно със следите, оставени от момчето. То тича край проснатите да съхнат мрежи, тича край измъкнатите на пясъка дълги и красиви рибарски лодки...

И неочаквано иззад една лодка се протяга ръка и го хваща за глезена. Това е момчето, което се е скрило зад лодката, уж за да направи тази пега, а в действителност защото и у него обичта е надвила гордостта. Момичето се спъва и пада на пясъка, но момчето не пуска крака му.

- Този ли крак се схвана? Сега ще го разтрием! - вика момчето.

- Пуснете ме! - вика момчето, като се мъчи да се изкопчи от хватката му.

- Няма! Може да се удавите!

- Боли! - пици момчето. - Уморих се! Ох, наистина боли!

- Нека!

- Болиии! Ще се разсърдя! Пуснете ме!

- А кой се преструва! А? Кой се преструва!

- Няма вече.

- Честна дума?

- Честна дума!

Най-сетне момчето я пуска.

- Вижте какво ми направихте! - тя показва ожуления си глезен.

- За спомен - казва момчето.

За миг настава мълчание. Може би тези думи "за спомен" са върнали двамата към действителността, припомнили са им, че часът на раздялата им не е далеч. Момчето е седнало на борда на лодката, а момичето, на пясъка до нея, разглежда птичите следи от мократа пясъчна ивица. Цялата картина е тънка и изящна: с елегантната линия на лодката, с птичите следи, които кръстосват във всички посоки финия пясък, така че той напомня страниците с кройки от женските списания.

- От какво са тези следи? - пита момичето.

- От чайка - казва момчето.

- А тези?

- От гларус.

Пауза.

- А тези?

- Кои?

- Тези тук. Елате да видите!

Момчето отива зад лодката, където е изпъзляло момичето.

- От морска патица - казва то.

Момичето се засмива от все сърце:

- Хе-хе! Познавачът! - и прави с гребена си същите следи по пясъка.

И отново избухва веселото любовно боричкане.

- Кой се закача, бе! Кой лъже! Кой дава честна дума!

- Часовника ми! Ще го ступите! - пищи момичето.

- Нека! Аз съм го намерил!

- Боли!

- Не вярвам на лъжливото овчарче!

- Болиии!

- Нека боли! Ще казвате, че са ви измъчвали зад желязната завеса!

- Ще казвам!

- И че са ви следили по петите!

- Ще казвам!

- И че са ви гледали ей така в очите, за да ви узнаят тайните!

Той я гледа в очите. Тя го гледа в очите. Погледите им потъват все повече един в друг. Още миг и играта ще престане да бъде игра. Но момичето намира сили да се отдръпне.

- Кой са тези? - пита то.

Момчето се обръща и вижда група рибари, които издръпват лодката си на брега.

- Рибари - казва то, обидено от отдръпването на момичето, и почти се обръща с гръб към него.

Момичето знае какво става в душата му и би искало да смекчи нещата.

Двамата са седнали един до друг и момичето пръсва момчето с мократа си коса.

Но момчето не иска да се обърне.

Момичето лепва на гърба му една лигава водорасла.

Но момчето пак не се обръща.

Тогава момичето започва да пише с пръст по пясъка.

Момчето е заинтригувано.

- Какво е това? - пита то.

- Името ми - казва момичето.

- А! - казва момчето възхитено.

И написва своето име до нейното.

- Сега се познаваме - казва момичето.

Ние не успяваме да прочетем имената, но чувстваваме новия прилив на нежност, с който запознанството на двамата млади е изпълнило въздуха.

И пак само миг отделя влюбените от целувката, но тъкмо сега откъм групата на рибарите се чува вик:

- Есееййй!

Момчето се обръща. Един от рибарите му маха с ръка.

- А! - казва то. - Само за малко!

И изтичва край проснатите мрежи.

То се забавя съвсем малко, но това малко е достатъчно на морето, за да изтрие двете имена, написани върху пясъка. С тъжен поглед момчето ^и следи как вълните изглаждат последната чертица от тях. Когато вдига очи, момчето е вече до нея. То държи с две ръце странен продълговат предмет, обрасъл с миди.

- Какво е това? - пита момичето.

- Познайте!

- Амфора.

Момчето кимва:

- Подарък за баща ми. Те все му носят по нещо.

Двамата седат и момчето се заема да стърже налепа от миди

и варовик, който покрива амфората.

- Донесете ми такива! - казва то на момчето, като му показва шуплестия камък, с който работи.

Момчето се отдалечава да дири камъни.

И докато дири, под ръцете на момчето постепенно изчезва налетът от черни миди, а след него и сивото варовиково отложение. Под тях прозира, очертава се по-ясно, заиграва с ярки линии правоъгълна антична плетеница.

- Колко е хубава! - възкликва момчето, като се връща с насъбраните камъни.

- Стига й толкова - казва момчето. - Може да се развали.

Момчето изтърсва на пясъка камъните, които е донесло.

- Откога ли е? - запитва то.

Амфората е добре запазена, само едната й дръжка липсва.

- Много е стара - казва момчето, като я върти около оста й.

- На времето тук е имало голям град с пристанище. Той е търгувал с цялото крайбрежие.

Чудесните орнаменти на съда се въртят пред очите на момчето. То казва с мечтателен глас:

- Като си помисли човек, че тук е било пълно с хора, с къщи, с театри. Човеците са се раждали, умирали...

- Обичали са се - прибавя момчето.

Момчето премълчава.

- Играли са на "палата е болен" - опитва се да поправи неуместното си вметване момчето.

- Тогава не е имало папи - казва момчето. - Но са гледали същото море. Това е отчайващо.

- Защо? - учудва се момчето. - Аз много съм мислил върху това.

- И какво толкова много сте намислили?

- Че е хубаво. Животът няма край.

- А какво е станало с града?

- Изчезнал. Водил войни и бил разрушен.

- Виждате ли?

- А вие виждате ли?

- Какво?

Момчето сочи полуизтрития надпис върху амфората.

- Можете ли да го прочетете? - с любопитство пита момчето.

Момчето прави жест в смисъл "Разбира се!" и срича, като плъзга показалец по неясните букви:

- "Аз принадлежа на една девойка..."

За миг момичето му дава вяра, това личи по заинтригувания му поглед.

- "... която носи син костюм от найлон" - довършва момчето.

- Глупости! - казва момичето.

- Наистина ли не я искате?

Момичето клати отрицателно глава.

- Тогава ще ме почакате! - казва момчето, като взима амфората. - Или ако искате да дойдете с мене?

Момичето се колебае.

- За съвсем малко! Само да я оставя!

- Далече ли е?

- Съвсем близо! И веднага ще се върнем!

И вече двамата са се изкачили на ръба на брега и пред очите им изведнаж се разкрива прекрасната ултрамодерна гледка на новия летовищен град.

- Къде е баща ви? - пита момичето.

Момчето с нескривана гордост отговаря:

- Ей го!

И широкият му жест обгръща целия летовищен комплекс.

- Всичко ли е негово? - пита момичето.

- Не - засмива се момчето. - На групата им. Но, значи, и негово!

Двамата с амфората тръгват по светлия асфалт, приличен под слънцето на разтопен алуминий, и пред очите им се раздвижва прекрасната смела архитектура. Те знаят всички тези постройки, но сега чувството, което ги е свързало, прави тъй, че сякаш ги виждат за пръв път. И нежната музикална тема, която вече познаваме от първото лирическо отстъпление на филма, зазвучава отново в тази втора песен за труда и изкуството на освободеното човечество, звучи и се свързва с мелодията на архитектурните форми, които се преливат пред очите ни. Една след друга, една зад друга се редят леките, пеещи сякаш сгради; издигат се все по-нависоко слънчеви тераси в някакво златно арпезио; смели, стоманобетонни безподпорни козирки се изхвърлят в полет напред и нагоре или се къдрят радостно, сякаш повтаряйки играта на морските вълни пред тях; постройки, цели от стъкло, светят като запалени, разбиват на хиляди късчета слънцето или позволяват да се видят през просторните холове други, още по-очарователни сгради зад тях; покриви, обърнати обратно, като криле на чайка, увенчават многоетажни хотели и сякаш още миг и ще ги вдигнат в полет над земята.

Един прекрасен град, Слънчев град, град на бъдещето, пее пред очите на двамата млади. Радвайте се, хора, вижте какво прекрасно чудо са създали други хора за вас! И хората се радват, тяхното шумно, пъстро, леко облечено множество изпълва извиващите алеи, широките стълбища, холовете, прозирни като зимни градини, откритите амфитеатри.

И двамата, момчето и момичето, тичат из града, който е създаден сякаш за тях, в смях, с разпилени коси, размахали ръце. И

градът тича през техните лица, очи, усмивки. И смях, и музика, и усмивки, и красота на линиите и обемите се смесват в трептящ калейдоскоп, в издигаща се към синьото, изпъстрено с облачета небе, възхвалява на човешкото изкуство, в сладостно, извикващо сълзи предчувствие на идещото човешко щастие!

Изведнаж двамата се спират.

- Тука е - казва момчето. И след миг колебание: - Знаете ли какво?

- Не, няма да я взема! - изпреварва го момичето.

- Защо? Тя е подарък от морето. То ги пази за особени случаи!

- Не. Тя е за баща ви. И после аз не мога да я взема в самолета.

- Той има цял куп! - не слуша възраженията ѝ момчето. - Майка ми се чуди какво да ги прави. Вземете я!

И той насилва втиква амфората в ръцете на момичето.

То я отблъсква:

- Не, не! Пускам!

- И аз пускам!

- Ще я пусна наистина!

- Пуснете! От две хиляди години е!

- Вината ще е ваша!

- Не, ваша!

- Пускам!

- Пускам!

И в дърпането и в блъфирането ето че двамата наистина пускат едновременно старинната амфора и тя - ужас! - пада, разбива се на късове! Към грозния трясък се примесва и грозната музика, която вече чухме веднаж да съпътствува сцената с понесения от вятъра вестник. И също както тогава камерата подчертава непоправимостта на случилото се: острите късове на счупения глинен съд бързо политат към нас, запълват екрана!

- Ай! - извиква момчето. - Какво стана! Аз съм виновна!

- Не, аз! Аз я изпуснах! - успокоява я развълнувано момчето. - Няма нищо! Ще се поправи! - то събира късовете, мъчи се да ги сглоби. - Нищо няма да се познава! - събрало всичко, то тръгва: - Почакайте ме!

Но понеже момчето не отговаря, момчето се обръща и разбира, че и то като него е схващало по-дълбоко случката.

- Какво си мислите? - казва момчето, като прокарва ръка над потъмнялото лице на момчето.

- Каквото и вие - казва момчето, като прави същия жест над лицето на момчето.

- Аз не съм помислил нищо - отрича момчето.

- Наистина ли? - не му вярва момчето. А пък аз си помислих.

- Какво?

Момчето гледа наоколо си и в панорама се редят пред него красивите сгради на летовището, гъмжилото от безгрижни хора.

- "Ние пускаме, вие пускате, вината е ваша, не, вината е ваша", и всичко това може да стане на нищо!

- Но и там не ще остане много нещо! - не се сдържа момчето.

Момчето го поглежда внимателно: това "там" е нейният свят, може би нейният град!

- Сигурно - казва то с лек укор.

- Мир! Мир! - разбира грешката си момчето. - Извинявайте.

- Няма за какво - казва момчето.

- Аз за секунда! - казва момчето и изтичва със счупената амфора към някаква сграда. То мисли навярно, че е оправило всичко.

Момчето остава самичко на асфалтената алея. Сега вече няма защо да прикрива чувствата си и лицето му се засенча от тъга. И изведнаж, надвило себе си, в рязък порив то хуква нанякъде. И това не е вече безгрижният бяг по дъните, край камъните, а бяг от...

което я дърпа назад. Не бяг, а бягство.

— — — — —

Когато момчето се завръща задъхано на мястото, където е оставило момичето, то е изненадано от неговото отсъствие, но не дозира смисъла на станалото. Първата му мисъл е, че всичко е игра, шега от рода на тези, които двамата досега са си правили един на друг.

Къде може да се е скрила тя?

Навярно зад витото стълбище на сградата!

Момчето тихо се приближава към него и изведнат виква:

- Ау!

Никой не отговаря. Зад стълбището няма никой.

Трябва да се е скрила другаде.

Момчето се оглежда. В очите му свети младежка шеговитост.

И тази шеговитост е много тъжна за нас, които знаем истината.

А, ето къде се е скрила! Зад един фотоцанд се е протегнала сянка с очертанията на жена. Наивната, тя се е скрила, но не забелязва, че сянката ѝ я издава!

На пръсти момчето се приближава към щанда, избикаля го, обляга се до ъгъла, зад който се протяга сянката, и тихичко запява:

- "Не може да има раздяла за нас..."

Никой не се обажда.

- "... небето си ти, а морето съм аз!"

Никой не се обажда.

Момчето надниква зад ъгъла.

Неговата приятелка я няма. Сянката е от една шперплатова фигура на девойка по бански костюм, която прави снимки. Сякаш намига на момчето.

И цялата шеговитост изчезва от неговото лице. То разбира, че това не е шега. И се затичва с всички сили в същата посока,

в която се бе загубило момчето.

То я застига в последния момент, на плажа, когато тя вече е взела чантата и халата си и се готви да си тръгне. Когато го вижда, тя се опитва да замаскира стореното, оставя отново багажа си на пясъка до подводните съоръжения на момчето, които то още отначало е оставило там.

- Защо не ме почакахте? - казва момчето.

- Уплаших се за дрехите - казва момчето. То сяда. Вече капитулирало.

- А! - казва само момчето и сяда до него.

Настава много неловко мълчание.

- Какво правят? - пита момчето.

Въпросът ^{му} се отнася до групата младежи, които зад прозирната ограда от камъш на съблекалнята ^{се} маскират шумно и весело за някаква импровизирана плажна сцена.

- От студентския лагер. Готвят нещо.

- Този трябва да е колониалистът?

Момчето кима.

- Какви са смешни! - казва момчето, без да се смее.

- Да ги погледаме! - предлага момчето. Но тъй като момчето поклаща отрицателно глава, предлага друго: - Тогава елате на мостика.

Той ѝ подава ръка да стане и двамата пресичат плажа на път към мостика, тичайки.

А плажът е много по-раздвижен от преди. Двамата мексикански китаристи пеят още по-живо познатата им песничка и повечето от къпещите се са се събрали около тях в жив, смеещ се, пригласящ пръстен. Пеят с тях и двамата италианци. Африканецът, макар да не ~~звучи~~ думите на песничката, също взима участие, като пляска с розо-

ви длани и бляска с бели зъби. Дори кокалестите англичани са тук. И зад баналните думи на модната песничка зазвучава нещо много по-значително, напомнящо за дружбата между хората на тази земя, за възможността те да живеят в хубава общност, върху основата на хилядите неща, които са общи и за най-отличаващите се между тях.

Весело е. Момчето слага ръка върху голото рамо на момичето и двамата се спират, заслушват се в песента. Гласовете на пеещите се преплитат с бръмченето на струните, с тракането на ноктите о звънкото дърво на инструментите. Но на двамата се иска да бъдат сами и все тъй в ритъма на песента, почти танцувайки, подритвайки едно камъче пред себе си, те тръгват към мостика, навлизащ навътре в морето, вървят по него, като прескачат по една дъска, сякаш свирят на голям, стесняващ се към хоризонта ксилофон:

"Не може да има раздяла за нас,
небето си ти, а морето съм аз!"

А когато стигат средата на мостика, момчето измисля нова игра. Момичето я схваща от първите му думи и двамата тръгват, като разговарят оживено, преструвайки се, че не забелязват ръба на мостика, който се приближава към тях.

- Сега внимание! - казва момчето с учителски тон. - Задачата е следната: Двама пътници вървят по един мост, съставен от дъски, всяка една от които е широка 17,4 сантиметра...

- Като от време на време се преплъват - прибавя момичето, което се е спънало.

- ... Пита се: кога пътниците ще стигнат до края на моста, като се знае, че...

И в този миг двамата правят крачка във въздуха и все така загледани, един в друг, падат сред смях и пръски във водата на два метра под тях.

И започва под водата и на повърхността й чудно гмуркане и танцуване. Двамата се спускат ^{към} на дъното, извиват се един около друг. Какво по-красиво от младото човешко тяло, когато то е загубило тежестта си и - стройно и гъвкаво - се радва на всяко свое движение! Стадо от милион сребърни рибки се стрелва край двамата млади, заковава се по тайнствен сигнал на място и изменило посоката, изчезва встрани. Осветени откъм повърхността, танцуват в пътя си нагоре бляскави въздушни мехурчета. Но тази подводна сцена се отличава много от първото потапяне на камерата при диренето на часовничето. Сега няма нито подводни скали, нито водорасли, нито морска фауна. Има само някаква прозирна среда, която освобождава от тежестта им двете тела и ги превръща в нещо приказно. Това не са вече човеци, това са някакви Андерсенови същества, които нямат нужда дори да излизат на повърхността, за да поемат въздух, и могат да се гонят под водата безкрайно дълго време. И в тази мълчалива игра блести тялото на момчето, вият се като дълги морски треви косите на момичето.

Мълчалива? Не, мислите на двамата отново се обаждат, тъжни и нежни, както преди, когато двамата тичаха през дъните към морето.

- Ти ме излъга, нали? Искаше да избягам, да си отидеш?

- Разбира се.

- А защо? Защото казах, че и "там" ще стане същото?

- Не.

- А защо?

- Ти го знаеш.

- Знам, но не е вярно!

- Кое не е вярно? Че колкото повече продължаваме, по-лошо става? Че само ще се измъчваме? Че само отдалеч ще простираме ръце един към друг? Това ли не е вярно?

- Но ти ще дойдеш догодина! Аз ще те чакам! Ще живееш при

нас, искаш ли?

- Искам, но за година се случват толкова неща!

- Не си сигурна в себе си? Има някой друг?

- Глупчо, глупчо! Ти си бил един голям глупчо!

- Тогава не вярваш в мене?

- Не, не! Друго е.

- Какво друго? Няма друго!

- О, господи! Не четеш ли вестници, не слушаш ли радио?

- Чета вестници и слушам радио! И нищо страшно няма! Казвам ти, няма да посмеят, няма да успеят! Не може светът да изчезне заради една шепа алчни за злато нечовеци!

- Защо? Защото вашите студенти ще направят сценка срещу тях?

- Не, защото хората ще ги спрат! Те са по-силни!... Но защо трябва да говорим все за това, когато сме се намерили един друг?

- Затуй, защото сме се намерили!

- Ела, ела към мене! Нима това си ти? Аз не смея да те докосна от нежност!

- И аз не смея!

- Ти приличаш на едно малко чудо! Ти ли си това чудо?

- Не, ти си!

- Чувай, искам да ти кажа нещо!

- Недей, пак ще глътнеш вода.

- Ще го помисля тогава!

- Няма нужда, аз го мисля вместо тебе!

- Че сме страшно чисти, това ли?

- Че сме ужасно чисти!

- Не искаш ли да излезеш, за да вдъхнеш въздух?

- Не, аз вдъхвам тебе!

- И аз тебе!

- Чувай ли, струва ми се, че звъним!

- Като две златни струни!

- Аз не те заслужавам!

- Аз не те заслужавам!

- Чувай, аз не искам да умирам отделно от тебе! Ако ще умираме, да бъде заедно!

- Ний ще живеем заедно!

И двете млади тела се изгъват под водата едно към друго, насочват се като две струи от някаква нежна материя лице срещу лице, устните им се докосват.

- Не биваше да го правим! - казва момчето, като сядва върху бялата от слънце бетонена площадка на мостика.

- Защо? - пита момчето, като сядва до него.

- Много добре знаете защо! - казва момчето, оправяйки костюма си.

- Но това бяха долу две риби - казва момчето, като погалва ръката му. - Ние нямаме нищо общо с тях. Те само си казаха нещо.

- А как говорят рибите? - казва момчето, без да дръпне ръката си.

- Така - и движейки беззвучно устни, момчето му казва онoва, което отдавна е искало да му каже.

И с неми устни момчето му отговаря онуй, което той толкова е искал да чуе от него.

И песента от плажа се носи над тях, и облачета плуват в синьото небе, и блестят вълните с белите си гривви, и чайки прелитат над двете тела, проснати върху площадката.

- Мога ли да ти говоря на "ти"? - пита момчето.

- Не можеш! - казва момчето.

- Ти!

- Ти!

Двамата лежат на площадката. Момичето е сложило главата си върху лакътя на момчето и говори, загледащо в бездънната обърната чаша на небето:

- Ние сме на пустинен остров. Какво ще правим?

- Не е много пустинен - казва момчето, като размахва една лимонадена бутилка, която някой е забравил на площадката.

- Все пак. Какво ще правим?

- Нищо. Ще бъде чудесно. Цял живот!

- А ако няма вода?

- Нека да има!

- Но ако няма?

- Ако няма... - момчето отваря бутилката и произнася в гърлото й: - S.O.S. Ние се обичаме! Спасете ни, хора!

След това подава бутилката на момичето - навярно иска така, косвено, да чуе признанието му.

И момичето повтаря същите думи в гърлото на бутилката.

Тогави момчето притяга запушалката и хвърля бутилката в морето.

- Имаме вода за пет дена - казва то.

- Не са малко - казва момичето.

- Малко са. Трябва ми цял живот! До старост!

- Нали нямаше нужда?

- Преди нямаше. Сега си го искам докрай. Имаме толкова неща да си казваме. Ние съвсем не се познаваме! Колко неща изговорихме, а нищо не сме си казали! Коя си ти?

- Кой си ти?

- Ние сме едно. Вместо да казвам: "Обичам те!", мога да казвам: "Обичам ме!" То е все едно!

- И аз също!

- Обичаш ме!

- Обичаш ме!

Отдалеч се раздава корабна сирена.

- Спасени сме! - извиква момчето.

Втора сирена отговаря на първата. Пълни с екскурзанти, двете бели корабчета с човешките имена отново се приближават едно към друго.

И също така едно към друго се приближават и лицата на двамата млади. Тези два образа - на светлите корабчета и на чистите лица - пеят сякаш една и съща нежна, радостна песен. Ето, двете корабчета се срещат, едното закрива другото, те стават едно. И също тъй двете лица се приближават, докосват в лека целувка. И камерата се завъртва около тях така, че когато двете лица се разделят, те повтарят сякаш разделянето на двете корабчета. И има нещо много, много тъжно в това. И във въздуха се носи вече мисълта, която тежи и на двамата и която и двамата не искат да признаят един на друг. Така бързо е поникнало и пуснало цвят тяхното взаимно необяснимо, нелогично чувство и навярно също тъй бързо ще бъде покосено! Не, това не е възможно, не е възможно!

И вече не нежно, а в страстен порив, момчето целува момичето. И при целувката чертите им се размътват и двамата отново се отдръпват, за да се видят пак, и - видели се - отново са привлечени един към друг, ненагледни, ненаситни. Стара история, която винаги се повтаря. И вече мислите им са така високи, че не могат да се изразят иначе, освен в стих. И звучи над двамата, докато те се целуват и отдръпват, ту с неговия, ту с нейния глас:

Защо, когато те целувам,
не виждам твоите черти?
Защо, когато ме целуваш,
не можеш да ме видиш ти?

И устните ни неизбежно
са длъжни да се разделят,
и ний откриваме се нежно,
като че ли за първи път.

Но щом от радост те целуна,
пак губя твоите черти.
Но щом от радост ме целунеш,
отново ме загубваш ти!

И тъй се дирим, тъй се губим,
и знаеш ти, и знам и аз:
затуй че толкова се любим,
раздялата е вече в нас.

Но в този миг бързи сенки минават над телата на двамата, затъмняват за миг щастливите им лица. Двамата вдигат глави към небето, в което се вият и крещят чайки. Чертите на момичето нервно потрепват.

- Летят тук такива бели - казва то, - а хвърлят сенки кой знай къде...

- Ела! - прекъсва го момчето.

И двамата се целуват. Дълго и страстно. Момичето поглежда часовничето си.

- Трябва да си вървя - казва изплашено то. - Моите хора чакат преводачката си!

- Да говорят като рибите! - казва момчето. - Още пет минути!

- Само пет, защото ще стане късно.

Но в този миг - сякаш във връзка с последните думи - става нещо страшно. Момичето скача на крака:

- Не чувствуваш ли? - пита разтревожено то.

И това съвсем напомня предишната шега на момчето.

- Моментът да се запознаем? - казва то.

Но шегата му увисва във въздуха ужасно неуместна.

- Нецо свиря! - извиква момичето. И ~~не~~ ^с ~~ни~~ ^в ~~ят~~ ^е остър писък се

слива с ужасния вик на момчето. Не сме мислили, не сме си представяли, че техните млади уста могат да издадат такива нечовешки звуци! Не сме предполагали, че техните нежни лица могат да се изкривят в такъв нечовешки израз на ужас!

И наистина отнежде идва някаква странно, нечувано досега виене, което става все по-силно и по-пронизително по-безчовечно и ужасно! Сякаш нещо страхотно и гибелно бързо се приближава към двамата. Загледани нагоре голи и безпомощни, те се вкопчват в ужас един за друг. Страшен вятър духва косите им, състарява за миг чертите им. Това, което настава, не може да се опише: някакво огромно слънце изгрява над тях и прави да избледнее, да изчезне наоколо всичко, да изчезнат те самите. Това ужасно нещо не може да не е придружено от страхотен звук, но силата на този звук така надхвърля всяко човешко възприятие, че всичко се развива сякаш в пълно мълчание. Само познатата ни музикална тема на войната, но сега свирена от хиляди дяволи, механическа, по-нечовешка от всякога, се носи над изчезналия плаж.

Защото плажът е изчезнал, звуците са изчезнали, движенията на света са изчезнали. Всичко прилича на мъртъв фотографски негатив. Само някакъв пепеляв дъжд бавно и безшумно пада, пада над безцветната вода, над безцветната, опразнена от живот земя и покрива с дебел, мъртъв слой Нищото, в което се е превърнал светът.

Къде са кабините на брега? - Няма ги.

Къде са пъстрите чадъри? - Няма ги.

Рибарите? - Няма ги.

Корабчетата, пълни с шумящи хора? Мостикът? - Няма ги.

Има само сива пепел под сивото небе и, полуваровено в нея, едва може да се разпознае нещо останало от човечеството, в онуй, което чудовищната взривна вълна, адската температура и ужасните

излъчвания са направили от някои познати нам постройки, плажни съоръжения, предмети...

А къде са двамата млади? Какво е станало с тях?

И със скок напред камерата открива - ~~а~~ ужас! - две сиви безплътни сенки, които се очертават върху бетонената площадка на мостика, оцеляла по чудо над няколко изкривени железни греди, два страшни силуета, застинали в гърча на мъчителната смърт!

Какво е станало от шегите с мидите и камъчетата? - Две сенки.

От младежките философствувания? - Две сенки.

От чистите любовни трепети? - Две сенки.

Две стърчени сенки, които все още се държат за ръка!

И нека сега върнем отново няколко откъслека от фонограмата на филма, нека направим да зазвучат още веднаж - този път върху фона ^{от} ~~на~~ разтопено ~~желязо~~ желязо, мъртви риби, обгорени човешки тела - познатите ни нежни думи, шепот, смях, така че от този контрапункт, разкъсван на места от трагична музика, да извадим най-сърцераздиращото, което той може да ни даде!

И ето, още с първата остра поява на двете сенки върху екрана отнейде долита познатият ни безгрижен разговор, добил сега нов, страшен смисъл.

- "Кой е по-изгорял?" - пита сякаш едната сянка.

- "Аз, разбира се!" - отговаря другата.

- "Защо да се разбира! Я вижте мене!" - упорствува първата.

/Нещастници, вие сте изгорели еднакво добре!/
И смехът на двамата се смесва с трагичната музика. И други

думи идат от спомена:

- "Помните ли нещо от войната?"

- "Нищо."

- "И аз нищо."

/Как ще помнят - за тях тя е била тъй мигновена!/
И пак музиката. И пак шеговитият разговор:

- "И вие навярно като всички тук сте пълни с планове?"

- "Разбира се!"

- "Какви?"

- "Не знам. Моментално ги забравих!"

/Забравени, неосъществени ще останат всички планове, всички мечти!/
И пак смях, който преминава в шепот:

- "Обичаш ме!"

- "Обичаш ме!"

И ние виждаме ту едната, ту другата сянка, сякаш те говорят една с друга. И ту ~~ти~~ виждаме двете заедно, ту само някой детайл от тях: една неестествено изметната назад глава, един сгърчен крак, двете ръце, които не щат да се отпуснат. Но вече погледът ни се отделя от сенките и блуждае навколо. А двата гласа продължават да се носят във въздуха:

- "А какво си спомняте?"

- "Киното!"

- "Магазинчето със спомени!"

- "Автобуса!"

И този диалог попада точно върху разгъващото се изображение на разрушения град, чиито кина, магазинчета, автобуси са се изпарили, и то в буквалния смисъл на думата. С непоносимо бавен, безжалостно подробен поглед камерата панорамира по целия Слънчев Град, сега засенчен от атомната гъба: Там, където преди са излизали към небето красивите архитектурни линии, сега тук-таме стърчат сгърчени скелети, разтопени стени, огънали се към земята пилони. И контрастът между игривия тон на словата и ужаса на изображението достига една от най-високите си степени, когато над тази страш-

на панорама на разрушението зазвучава веселото надпреварване с имената на градове. И какъв нов, страшен смисъл добиват сега думите на тази игра!

- "Париж!"
- "Прага!"
- "Потсдам!"
- "Портсайд!"
- "Портланд!"
- "Пекин!"
- "Палермо!"
- "Перу!"
- "Не може държави!"
- "Може!"

.....

- "Лондон!"
- "Ливорно!"
- "Ленинград!"
- "Лос Анжелос!"
- "Люксембург!"
- "Лисабон!"
- "Пет, четири, три, две, едно, нула, бум!"
- "Няма вече. Свършиха се!"

Звучи над пустошта, която сякаш се е простряла ^{всърху} ~~над~~ всичките градове на планетата, дълбоко трагичната музика. И погледът ни се движи бавно по плажа, доскоро пълен с хора от всички националности, за които сега ни спомня ту тук, ту там някой деформиран от катаклизма, почти неузнаваем предмет. И примесен с музиката, донесен сякаш от вятъра, иде споменът за многоезичната глъчка, която момчето неотдавна весело е пародирало:

- "Хау ар ю, мистър Джонсън, тенк ю, дъ plezier из майн, гуд

спикийн индийд збаут..."

/точно там, където още се търкаля сплесканият термос на англичаните!/
-

"Ма нон е веро, ма се нон е веро е данте алигиеро, ма санта мадона, ма аллегро спиритозо е кон молто брио е да капо а фи-не..."

/край обгорения скелет на чадъра, под който са спорили италианците!/
-

"Йетцт коммт дер вундергроссе унауфхербарлесслихе ситцунгс-фрайе момент ауф, фертих, данкешьон, абър яя!"...

/над изгорелия, заприличал на странен комар фототриножник на немците!/
И

звучи над пустия плаж смесидата от човешки езици, докато достигне най-сетне своята връхна точка в умолителния възглас на руски език:

- "Извините, пажалуста, Альошку майево не видели?"

И над целия този кошмар, сякаш излезли от полуразтопената лимонадена бутилка, която се търкаля на плажа, се носят ту шепнени, ту викани с пълна сила - гласовете на двамата млади, носещи главния позив на разказа:

- "S.O.S. Ние се обичаме! Спасете ни, хора! S.O.S. Ние се обичаме! Спасете ни, хора!"

И отново зазвучава гласът на момчето. Но той иде вече не отдалеч, не от спомена. Той звучи до нас жив, реален.

- Глупости! - казва той. - Това са все мислите на баща ти! Всичко това няма да стане!...

И с този глас изчезва ужасното видение - защото то е било само видение, слава богу! - и светът отново добива своите звуци

и движения, отново се появяват летовището, пъстрите чадъри, мостикът, корабчетата, които се разминават край него.

И отново се появяват на мостика двамата млади. В плът и кръв, красиви и покрити с морски капки, те лежат там, където са били преди малко двете им двуизмерни сенки.

- Не може да бъде, разбираш ли, не може да бъде! - продължава момчето. - Иначе хората не биха били хора! Усмихни се! Хайде, усмихни се! Още малко!

То се усмихва срещу момичето и разтърсва рамото му. И тогава то отметва мократа си руса коса и също се усмихва.

Не може да бъде наистина! Не могат да изчезнат красотата на света, безкрайното многообразие на живота, зародил се преди толкова милион^и години. Не може да изчезне всичко това, което я огражда: лъхът на древността, който се носи над този бряг; трудът на обикновените хора, които излизат всеки ден - от векове - в морето! Не може да изчезне новият красив, спокоен живот, строящ се в тази страна! Не може да изчезне тяхната любов, любовта на младите, срещаци се откак свят светува, за да се обичат и радват на своята хубост! Не може всичко това да изчезне, иначе хората не биха били хора!

И, мокри и млади, момчето и момичето се затичват обратно, по звънките клавиши на мостика, към хората. А хората не подозират дори какво е станало с тях в страшната мигновена мисъл на двамата, те продължават спокойно да се къпят, да се изтягат по пясъка. Двамата китаристи, италианците и африканецът все още пеят, заобиколени от усмихнати слушатели:

"Не може да има раздяла за нас,
небето си ти, а морето съм аз!"

И гласовете им и звънът на струните се носят над малкия плаж, който сега повече от всякога напомня миниатюрна картина на

човечеството, което би могло, би могло да живее в мир!

Дегизираните студенти също са в разгара на своята антиколониалистическа сценка. Те са направили пирамида от потиснати негри, на чийто връх се е изправил колонизаторът с бича. Пирамидата се разклаща и колонизаторът пада. Не може да се каже, че актьорските данни на участниците са много високи, всичко прилича на един голям цирк, но все пак е весело и обвеяно с наш, оптимистичен дъх.

И тази сцена, тези песни, звуци, танци сега - след като сме видели какво нещо е смъртта - добиват ново значение, нова, несъ-^{досега}знавана от нас ценност! Този жест на майката - та това е богатство! Тази усмивка - трябва да сторим всичко, за да я запазим!

Това не е обикновеното плажно веселие, на което сме били свидетели досега. Това е вяра в живота! Това е тържество, триумф на живота над смъртта.

Звънят китарите! Пеят хората!

Едничко настрана от общото веселие е малкото детенце, с което се откри нашият разказ. Морето покорно простира в крачетата му и отново издръпва назад своите нетрайни дантели от пяна, а то, крехко и вечно като живота на Човека, продължава да хвърля към дълбокото своята найлонова ракета, която все се връща обратно към него. Смешна работа! - Излиза, че през цялото време, от началото на разказа досега, то е упорствувало в това си занимание!

Но чии са тези две дълги сенки, които се приближават към играещото дете?

Това са сенките на двамата млади.

Двамата гледат към детето и лекият воал на тъгата все още не е изчезнал от лицата им.

Но ето ^те правят познатия ни жест и той е станал вече тъй нежен, че не може да се каже точно дали те отмахват взаимно сенките от лицата си или просто се милват.

Но, така или иначе, лицето на момчето просветва. Лицето на момичето - с малко забавяне - просветва също.

Двамата гледат ~~в бара~~ към нас ~~и към дните, които идат.~~
